

VISUOMENĖS SVEIKATOS SPECIALISTŲ, DIRBANČIŲ BENDROJO UGDYMO ĮSTAIGOSE, PASITENKINIMAS DARBU

Daiva Sakalienė^{1,2}, Rūta Maceinaitė-Žandarė¹, Rita Sketerskienė¹

¹*Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Sveikatos mokslų institutas,*

²*Trakų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras*

Raktažodžiai: visuomenės sveikata, visuomenės sveikatos biuras, visuomenės sveikatos priežiūros specialistas, pasitenkinimas darbu, ugdymo įstaiga.

Santrauka

Kiekvienos organizacijos tikslas – darbuotoją motyvuoti ir skatinti iniciatyvą, užtikrinti geras darbo sąlygas, darbo priemones, gerą psichologinį mikroklimatą, orų atlyginimą ir kitus veiksnius, kurie sudarys sąlygas jaustis saugiai ir užtikrintai. Pasitenkinimas (nepasitenkinimas) darbu turi tiesioginę įtaką darbuotojų kaitai organizacijoje bei specialistų pasitraukimui iš profesijos. Tyrimo tikslas – nustatyti visuomenės sveikatos priežiūros specialistų, dirbančių bendrojo ugdymo įstaigose, pasitenkinimą darbu ir su juo susijusius veiksnius. Atliktas momentinis kiekybinis tyrimas, kurio metu anoniminės anketinės apklausos būdu apklausti bendrojo ugdymo įstaigose dirbantys visuomenės sveikatos specialistai. Remiantis 2022 metų visuomenės sveikatos priežiūros specialistų registro duomenimis, bendrojo ugdymo įstaigose dirbo 281 visuomenės sveikatos priežiūros specialistas. Tyrimo dalyvavo 214 specialistų. Atsako dažnis – 76,2 procento. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad 78,5 proc. apklausoje dalyvavusių sveikatos priežiūros specialistų darbas ugdymo įstaigoje patiko, 3,7 proc. apklaustųjų nurodė, kad darbas jiems nepatinka arba labai nepatinka. Pasitenkinimas darbu buvo reikšmingai susijęs su respondentų amžiumi. 28,5 proc. respondentų nurodė, kad jiems dirbti sunku arba labai sunku, kas penktas teigė, kad jam dirbti visai nesunku arba nesunku. 32,2 proc. apklaustųjų svarstė galimybę išeiti iš darbo. Tokią galimybę svarsčiusių apklaustųjų buvo statistiškai reikšmingai daugiau tarp jaunesnių ir trumpesnį darbo stažą turinčių visuomenės sveikatos specialistų. Daugiausia bendrojo ugdymo įstaigose dirbančių visuomenės sveikatos specialistų buvo nepatenkinti arba labai nepatenkinti gaunamu atlyginimu (31,8

proc.), karjeros galimybėmis (23,3 proc.), darbo krūviu (16,4 proc.). Daugiausia specialistų buvo patenkinti arba labai patenkinti aprūpinimu darbo priemonėmis, asmens apsaugos priemonėmis (80,8 proc.), galimybėmis kelti profesinę kvalifikaciją (80,4 proc.), santykiais su ugdymo įstaigos bendruomene (79,4 proc.).

Įvadas

Visuomenės sveikatos priežiūros mokykloje tikslas – saugoti ir stiprinti mokinių sveikatą, aktyviai bendradarbiaujant su mokinių tėvais (globėjais, rūpintojais), mokytojais, pagalbos mokiniui specialistais, mokyklos vaiko gerovės komisija [1]. Visuomenės sveikatos priežiūrą ugdymo įstaigose vykdo visuomenės sveikatos specialistas, kuris privalo turėti aukštojo mokslo kvalifikaciją, įgytą baigus universitetines visuomenės sveikatos studijų krypties visuomenės sveikatos studijas, arba jai lygiavertę ar prilygintą aukštojo mokslo kvalifikaciją [1, 2]. Pasaulio sveikatos organizacijos Europos regiono biuro teigimu, ugdymo įstaigose dirbantis specialistas turi pasižymėti ekspertiniais, komunikaciniais gebėjimais, turėti pakankamai žinių ir gebėti atlikti tyrimus, bendradarbiauti ir savo veiklos srityje imtis vadovo vaidmens [3, 4].

Nors visuomenės sveikatos specialistai Lietuvoje rengiami nuo 1998 metų, o visuomenės sveikatos krypties studijų programas turi keturi universitetai, visuomenės sveikatos biurų internetinėse svetainėse nuolat pateikiami skelbimai, kviečiantys visuomenės sveikatos specialistus dirbti ugdymo įstaigose [5-7]. Visuomenės sveikatos specialistų trūkumą patvirtina ir Higienos instituto duomenys: nuo 2017 m. sausio iki 2021 m. rugsėjo iš visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų išėjo 832 visuomenės sveikatos priežiūros specialistai. Pažymėtina, kad atmetus pensinio amžiaus darbuotojus, per 4 metus iš įstaigų pasitraukė trečdalis (33 proc.) darbingo amžiaus visuomenės sveikatos priežiūros specialistų [8].

Pasitenkinimas darbu turi didelę įtaką motyvacijai darbe,

karjeros sprendimams [9]. Darbuotojų pasitenkinimas darbu priklauso nuo įvairių veiksnių, tokių kaip atlyginimas, darbo sąlygos, vidinė įmonės kultūra ir kitų. Darbuotojų pasitenkinimas darbu labai priklauso ir nuo to, ar žmonės tiki, kad jų indėlis yra svarbus [10, 11]. Siekiant užkirsti kelią ugdymo įstaigose dirbančių visuomenės sveikatos specialistų pasitraukimui iš darbo, svarbu žinoti įvairius jų pasitenkinimo darbu aspektus. Būtent tokios informacijos stoka lėmė tyrimo tikslą.

Tyrimo tikslas – nustatyti visuomenės sveikatos priežiūros specialistų, dirbančių bendrojo ugdymo įstaigose, pasitenkinimą darbu ir su juo susijusius veiksnius.

Tyrimo medžiaga ir metodai

Atliktas momentinis kiekybinis tyrimas. Tyrimo priemonė – originalus tyrimo klausimynas, sudarytas iš 17 klausimų. Anoniminė apklausa atlikta internetu 2022 m. balandžio mėnesį. Klausimynas buvo išplatintas internetu į visus visuomenės sveikatos biurus. Apklausoje galėjo dalyvauti visi norintieji bendrojo ugdymo įstaigose dirbantys visuomenės sveikatos specialistai. Kitų atrankos kriterijų nebuvo taikyta. 2022 m. vasario 18 d. visuomenės sveikatos priežiūros specialistų registro duomenimis, bendrojo ugdymo įstaigose dirbo 281 visuomenės sveikatos specialistas, tyrime dalyvavo 214 respondentų. Atsako dažnis – 76,2 procento.

Prieš atliekant statistinę analizę buvo atliktas kai kurių duomenų grupavimas (amžiaus, gyvenamosios vietos, išsilavinimo, šeiminių padėties, darbo krūvio, darbo stažo). Respondentai, pasirinkę variantus „labai nepatinka“ ir „nepatinka“ buvo sujungti į vieną grupę „labai nepatinka arba nepatinka“, pasirinkusieji „labai patinka“ ir „patinka“ buvo sujungti į vieną grupę „labai patinka arba patinka“. Respondentai, nurodę, kad jiems dirbti „sunku“ arba „labai sunku“ buvo sujungti į vieną grupę „sunku arba labai sunku“. Duomenų statistiniam apdorojimui buvo panaudotos Microsoft Excel, OpenEpi statistinės programos. Apskaičiuoti paplitimo įverčiai, 95 proc. PI. Pasiskirstymo skirtumams nustatyti buvo panaudotas Pearson chi kvadrato testas. Skirtumas laikomas statistiškai reikšmingu, kai $p \leq 0,05$.

Tyrimo rezultatai ir jų aptarimas

Iš visų apklaustųjų bendrojo ugdymo įstaigose

dirbančių visuomenės sveikatos specialistų, 99,1 proc. sudarė moterys. Daugiau nei pusė respondentų gyveno miestuose (66,4 proc.), dirbo daugiau nei vienoje ugdymo įstaigoje (63,1 proc.), buvo įgiję 10 metų ar trumpesnį darbo stažą (56,6 proc.). Daugiau nei 70 proc. apklaustųjų buvo 36 metų ir vyresni, buvo vedę (ištekėjusios), gyveno su partneriu (partnerė), turėjo viso etato arba mažesnę krūvį. Daugiau nei 80 proc. bendrojo ugdymo įstaigose dirbančių visuomenės sveikatos specialistų buvo įgiję aukštąjį išsilavinimą, kiti (19,7 proc.) studijavo (1 lentelė).

Tyrimo rezultatai atskleidė, kad beveik 80 proc. bendrojo ugdymo įstaigose dirbančių visuomenės sveikatos specialistų jų darbas patiko

1 lentelė. Respondentų charakteristika (N=214).

Respondentus apibūdinantys sociodemografiniai veiksniai		Proc.	Abs. sk.
Lytis	Vyrai	0,9	2
	Moterys	99,1	212
Gyvenamoji vieta	Miestas	66,4	142
	Miestelis, kaimas	33,6	72
Amžius	Iki 36 m.	29,4	63
	36 m. ir daugiau	70,6	151
Šeiminė padėtis	Vedęs / ištekėjusi, gyvenu su partneriu / -e	73,8	158
	Išsiskyres / -usi, gyvenu atskirai, našlys / -ė, vienišas / -a	26,2	56
Išsilavinimas	Aukštasis (baigtas universitetas arba kolegija)	80,3	172
	Šiuo metu studijuoja	19,7	42
Darbo krūvis	Daugiau nei etatas	24,3	52
	Etatas ir mažiau	75,7	162
Ugdymo įstaigų, kuriose dirba, skaičius	Vienoje	36,9	79
	Daugiau nei vienoje	63,1	135
Darbo stažas	10 m. ir mažiau	56,6	121
	Daugiau nei 10 m.	43,4	76

2 lentelė. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistų pasiskirstymas pagal jų pasitenkinimą darbu, darbo sunkumo vertinimą ir svarstymą išeiti iš darbo (N=214).

Pasitenkinimas darbu	Proc.	95 proc. PI	Abs. sk.
Labai patinka / patinka	78,5	72,6; 83,6	168
Nei patinka, nei nepatinka	17,8	13,1; 23,3	38
Labai nepatinka / nepatinka	3,7	1,8; 7,2	8
Darbo sunkumo vertinimas	Proc.	95 proc. PI	Abs. sk.
Visai nesunku / nesunku	20,6	15,5; 26,4	44
Nei sunku, nei nesunku	50,9	44,3; 57,6	109
Labai sunku / sunku	28,5	22,8; 34,1	61
Svarstymas išeiti iš darbo	Proc.	95 proc. PI	Abs. sk.
Taip	32,2	26,2; 38,7	69
Neturi galimybės	15,4	11; 20,7	33
Ne	52,3	45,6; 58,9	112

3 lentelė. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistų pasiskirstymas pagal pasitenkinimą darbu tarp skirtingų sociodemografinių grupių respondentų (N=214).

Pasitenkinimas darbu	Labai patinka / patinka proc. (abs. sk.)	Nei patinka, nei nepatinka proc. (abs. sk.)	Labai nepatinka / nepatinka proc. (abs. sk.)
Gyvenamoji vieta			
Miestas (N=142)	78,2 (111)	17,6 (25)	4,2 (6)
Miestelis, kaimas (N=72)	79,2 (57)	18,1 (13)	2,7 (2)
P reikšmė	0,867	0,935	0,598
Amžius			
Iki 36 m. (N=63)	66,7 (42)	25,4 (16)	7,9 (5)
36 m. ir daugiau (N=151)	83,4 (126)	14,6 (22)	2,0 (3)
P reikšmė	0,006	0,059	0,037
Šeiminė padėtis			
Vedęs/ištekėjusi/gyvena su partneriu/-e (N=158)	80,4 (127)	15,8 (25)	3,8 (6)
Išsiskyręs/-usi/gyvena atskirai, našlys/-ė, vienišas/-a (N=56)	75,0 (42)	23,2 (13)	1,8 (1)
P reikšmė	0,396	0,214	0,467
Išsilavinimas			
Aukštasis (baigtas universitetas arba kolegija) (N=172)	76,7 (132)	22,1 (38)	1,2 (2)
Šiuo metu studijuoja (N=42)	85,7 (36)	11,9 (5)	2,4 (1)
P reikšmė	0,205	0,134	0,547
Darbo krūvis			
Daugiau nei etatas (N=52)	80,8 (42)	17,3 (9)	1,9 (1)
Etatas arba mažiau nei etatas (N=162)	77,8 (126)	17,9 (29)	4,3 (7)
P reikšmė	0,648	0,922	0,428
Ugdymo įstaigų, kuriose dirba, skaičius			
Vienoje (N=79)	77,2 (61)	17,7 (14)	5,1 (4)
Daugiau nei vienoje (N=135)	79,3 (107)	17,8 (24)	2,9 (4)
P reikšmė	0,725	0,991	0,434
Darbo stažas			
10 m. ir mažiau (N=121)	77,7 (94)	18,2 (22)	4,1 (5)
Daugiau nei 10 m. (N=93)	80,7(75)	18,3 (17)	1 (1)
P reikšmė	0,598	0,985	0,179

4 lentelė. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistų pasiskirstymas pagal darbo sunkumo vertinimą tarp skirtingų sociodemografinių grupių respondentų (N=214).

Darbo sunkumo vertinimas	Visai nesunku / nesunku proc. (abs. s.)	Nei sunku, nei nesunku proc. (abs. s.)	Labai sunku / sunku proc. (abs. sk.)
Gyvenamoji vieta			
Miestas (N=142)	21,1 (30)	51,4 (73)	27,5 (39)
Miestelis, kaimas (N=72)	19,4 (14)	50 (36)	30,6 (22)
P reikšmė	0,774	0,846	0,636
Amžius			
Iki 36 m. (N=63)	15,9 (10)	37,1 (36)	27,0 (17)
36 m. ir daugiau (N=151)	22,5(34)	48,3 (73)	29,2 (44)
P reikšmė	0,274	0,241	0,750
Šeiminė padėtis			
Vedęs/ištekėjusi/gyvena su partneriu/-e (N=158)	16,5 (26)	51,3 (81)	32,2 (51)
Išsiskyręs/-usi/gyvena atskirai, našlys/-ė, vienišas/-a (N=56)	32,1 (18)	50 (28)	17,9 (10)
P reikšmė	0,013	0,871	0,039
Išsilavinimas			
Aukštasis (baigtas universitetas arba kolegija) (N=172)	22,7 (39)	48,8 (84)	28,5 (49)
Šiuo metu studijuoja (N=42)	11,9 (5)	59,5 (25)	28,6 (12)
P reikšmė	0,122	0,215	0,992
Darbo krūvis			
Daugiau nei etatas (N=52)	19,2 (10)	48,1 (25)	32,7 (17)
Etatas arba mažiau nei etatas (N=162)	21,0 (34)	51,8 (84)	27,2 (44)
P reikšmė	0,785	0,636	0,442
Ugdymo įstaigų, kuriose dirba, skaičius			
Vienoje (N=79)	16,5 (13)	55,7 (44)	27,8 (22)
Daugiau nei vienoje (N=135)	23,0 (31)	47,4 (64)	29,6 (40)
P reikšmė	0,257	0,243	0,782
Darbo stažas			
10 m. ir mažiau (N=121)	22,3 (27)	52,1 (63)	25,6 (31)
Daugiau nei 10 m. (N=93)	18,3 (17)	49,5 (46)	32,2 (30)
P reikšmė	0,469	0,706	0,288

arba labai patiko, 3,7 proc. respondentų teigė, kad jiems darbas labai nepatinka arba nepatinka. Panašius rezultatus nustatė ir Lietuvos sveikatos mokslų universiteto mokslininkai, tyrinėję visuomenės sveikatos priežiūros specialistų, dirbančių ikimokyklinio ugdymo įstaigose, pasitenkinimą darbu (70 proc. visuomenės sveikatos specialistų buvo patenkinti arba labai patenkinti savo darbu, labai nepatenkinti ir nepatenkinti respondentai sudarė 1,9 proc. visų respondentų [11].

Šiek tiek daugiau nei pusė apklaustųjų (50,9 proc.) savo darbo sunkumą įvardijo kaip nei sunkų, nei nesunkų, o 28,5 proc. respondentų savo darbo įvardijo kaip sunkų arba labai sunkų. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad iš visų apklaustųjų net 32,3 proc. svarstė išeiti iš darbo, daugiau nei pusė (52,3 proc.) tokios galimybės nesvarstė (2 lentelė). Tai, kad didelė dalis visuomenės sveikatos specialistų ne tik svarsto, bet ir išeina iš darbo, parodė D. Gerasimavičienės ir V. Kanapecienės pateikta informacija: per 4 metus (nuo 2017 m. sausio iki 2021 m. rugsėjo mėn.) iš visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų pasitraukė net 33 proc. darbingo amžiaus visuomenės sveikatos priežiūros specialistų [8].

Analizuojant visuomenės sveikatos priežiūros specialistų, dirbančių bendrojo ugdymo įstaigose, pasiskirstymą pagal jų pasitenkinimą darbu tarp skirtingų sociodemografinių grupių respondentų, nustatyta, kad apklaustųjų, kuriems darbas labai patiko arba patiko, buvo daugiau tarp miestelių ir kaimų gyventojų, poroje gyvenančių respondentų ir šiuo metu studijuojančių specialistų, palyginus su miesto gyventojais, vienišais ir aukštąjį išsilavinimą įgijusiais respondentai, tačiau šie skirtumai statistiškai reikšmingi nebuvo. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad apklaustųjų, kuriems darbas labai patinka arba patinka, buvo statistiškai reikšmingai daugiau tarp 36 metų ir vyresnių, nei tarp jaunesnių apklaustųjų (3 lentelė).

Tyrimo rezultatai atskleidė, kad apklaustųjų, teigusių, kad jiems dirbti visai nesunku arba nesunku, buvo statistiškai reikšmingai daugiau tarp gyvenančių atskirai, našlių ir vienišų visuomenės sveikatos specialistų, nei tarp vedusių, ištekėjusių ar su partneriu gyvenančių apklaustųjų (atitinkamai 32,1 proc. ir 16,5 proc.). Taip teigusių respondentų buvo daugiau tarp aukštąjį išsilavinimą turinčių specialistų, palygintų su šiuo metu studijuojančiais apklaustaisiais, dirbančių daugiau nei vienoje įstaigoje, palygintų su vienoje įstaigoje dirbančiais specialistais, tačiau šie skirtumai statistiškai reikšmingi nebuvo (4 lentelė).

Nustatyta, kad jaunesnių nei 36 metų respondentų, svarsčiusių išeiti iš darbo (50,8 proc.), buvo statistiškai reikšmingai daugiau, nei tai svarsčiusių padaryti 36 metų ir vyresnių apklaustųjų (24,5 proc.). Svartsčiusių išeiti iš darbo visuomenės sveikatos specialistų statistiškai reikšmingai daugiau buvo tarp 10 metų ir trumpesnį darbo stažą turinčių

darbuotojų, palyginus su ilgesnį darbo stažą turinčiais apklaustaisiais (atitinkamai 38,9 proc. ir 23,7 proc.). Nustatyta, kad visuomenės sveikatos specialistų, kurie svarstė keisti profesiją, buvo daugiau tarp miesto gyventojų, palyginus su miestelių ir kaimų gyventojais, tarp aukštąjį išsilavinimą įgijusių specialistų, palyginus su šiuo metu studijuojančiais respondentai, bei tarp vienoje ugdymo įstaigoje dirbančių specialistų, palyginus su daugiau nei vienoje įstaigoje dirbančiais respondentai, tačiau šie skirtumai statistiškai reikšmingi nebuvo (5 lentelė).

Dauguma visuomenės sveikatos priežiūros specialistų, kurie dirbo bendrojo ugdymo įstaigose, buvo patenkinti ir labai patenkinti: savo darbo vieta (65,4 proc.), aprūpinimu darbo ir asmens apsaugos priemonėmis (80,8 proc.), santykiais su visuomenės sveikatos biuro kolegomis (75,7 proc.),

5 lentelė. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistų, kurie svarstė keisti profesiją, pasiskirstymas tarp skirtingų sociodemografinių grupių respondentų (N=214).

Visuomenės sveikatos priežiūros specialistai, kurie svarstė keisti profesiją proc. (abs. sk.)		P reikšmė
Gyvenamoji vieta		
Miestas (N=142)	33,1 (47)	0,707
Miestelis, kaimas (N=72)	30,6 (22)	
Amžius		
Iki 36 m. (N=63)	50,8 (32)	<0,0001
36 m. ir daugiau (N=151)	24,5 (37)	
Šeimyninė padėtis		
Vedęs/ištekėjusi/gyvena su partneriu/-e (N=158)	33,5 (53)	0,494
Išsiskyres/-usi/. gyvena atskirai, našlys/-ė, vienišas/-a (N=56)	28,6 (16)	
Išsilavinimas		
Aukštasis (baigtas universitetas arba kolegija) (N=172)	33,7 (58)	0,349
Šiuo metu studijuoja (N=42)	26,2 (11)	
Darbo krūvis		
Daugiau nei etatas (N=52)	30,8 (14)	0,346
Etatas arba mažiau nei etatas (N=162)	33,9 (55)	
Ugdymo įstaigų kuriose dirba skaičius		
Vienoje (N=79)	37,9 (30)	0,170
Daugiau nei vienoje (N=135)	28,9 (39)	
Darbo stažas		
10 m. ir mažiau (N=121)	38,9 (47)	0,018
Daugiau nei 10 m. (N=93)	23,7 (22)	

santykiais su visuomenės sveikatos biuro vadovybe (71 proc.), santykiais su ugdymo įstaigos bendruomene (79,4 proc.), santykiais su ugdymo įstaigos administracija (74,3 proc.), įvertinimu už atliktus darbus ir (ar) parodytą iniciatyvą darbe (60,8 proc.). Daugiau nei 80 proc. apklaustųjų buvo patenkinti arba labai patenkinti galimybėmis kelti profesinę kvalifikaciją. Tikėtina, kad turint galimybių kelti profesinę kvalifikaciją, įgyjama reikiamų profesinių žinių. Tai, kad mokyklose dirbantys visuomenės sveikatos specialistai teigė turintys pakankamai žinių ir įgūdžių vykdyti funkcines užduotis, parodė 2012 metais Higienos instituto mokslininkų tiktas tyrimas [13].

Nustatyta, kad iš visų apklaustųjų beveik 30 proc. visuomenės sveikatos specialistų buvo nepatenkinti arba labai nepatenkinti gaunamu atlyginimu, o kas ketvirtas (23,3 proc.) nurodė, kad yra nepatenkintas arba labai nepatenkintas karjeros galimybėmis. Nemaža dalis respondentų teigė, kad yra nepatenkinti arba labai nepatenkinti darbo krūviu (16,4 proc.), darbo vieta, jos įrengimu (14,5 proc.), įvertinimu už padarytus darbus ir (ar) parodytą iniciatyvą darbe (12,6 proc.) (6 lentelė). Mažų

6 lentelė. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistų pasiskirstymas pagal įvairių darbo aplinkos veiksnių vertinimą (N=214).

Darbo aplinkos veiksniai	Labai nepatenkintas (nepatenkintas)		Nei patenkintas, nei nepatenkintas		Patenkintas (labai patenkintas)	
	proc., 95 proc. PI	abs. sk.	proc., 95 proc. PI	abs. sk.	proc., 95 proc. PI	abs. sk.
Darbo vieta, jos įrengimas	14,5 10,2; 19,7	31	20,1 15,1; 25,9	43	65,4 58,9; 71,6	140
Aprūpinimas darbo priemonėmis, asmens apsaugos priemonėmis	10,8 7,1; 15,5	23	8,4 5,2; 12,7	18	80,8 75,1; 85,9	173
Santykiai su visuomenės sveikatos biuro kolegomis	7,9 4,9; 12,2	17	16,4 11,9; 21,8	35	75,7 69,6; 81,1	162
Santykiai su visuomenės sveikatos biuro vadovybe	11,2 7,5; 15,9	24	17,8 13,1; 23,3	38	71,0 64,7; 76,8	152
Santykiai su ugdymo įstaigos bendruomene	6,1 3,4; 9,9	13	14,5 10,2; 19,7	31	79,4 73,6; 84,5	170
Santykiai su ugdymo įstaigos administracija	8,4 5,2; 12,7	18	17,3 12,7; 22,8	37	74,3 53,6; 66,7	159
Įvertinimas už padarytus darbus ir (ar) parodytą iniciatyvą darbe	12,6 8,7; 17,6	27	26,6 21; 32,9	57	60,8 54,1; 67,1	130
Darbo krūvis	16,4 11,9; 21,8	35	32,7 26,7; 39,2	70	50,9 44,3; 57,6	109
Gaunamas atlyginimas	31,8 25,8; 38,2	68	30,4 24,5; 36,8	65	37,8 31,5; 44,5	81
Karjeros galimybės	23,3 18,1; 29,4	50	30,4 24,5; 36,8	65	46,3 39,7; 52,9	99
Savo atliekamas darbas	5,6 3,1; 9,3	12	20,1 15,1; 25,9	43	74,3 68,1; 79,8	159
Galimybės kelti kvalifikaciją, tobulėti (studijos, kursai, seminarai, konferencijos ir kt.)	7,0 4,1; 11,1	15	12,6 8,7; 17,6	27	80,4 74,6; 85,3	172

visuomenės sveikatos specialistų atlyginimų problemą pastebėjo ir Higienos instituto mokslininkai, nagrinėję veiksnius, sąlygojančius visuomenės sveikatos priežiūros specialistų pasitraukimą iš profesijos. Kokybinį tyrimą atlikę V. Liuima, V. Kanapeckienė ir D. Gerasimavičienė pažymėjo, kad pasitraukimo iš profesijos priežastimi informantai pirmiausia įvardijo finansinį aspektą – mažus atlyginimus [6]. 2017 metas JAV atlikto tyrimo duomenimis, visuomenės sveikatos specialistui ketinimai pasitraukti iš profesijos buvo susiję su nepasitenkinimu darbo užmokesčiu, tobulėjimo galimybių trūkumu, nepalankia darbo vieta aplinka [6, 9].

Išvados

1. Beveik 80 proc. bendrojo ugdymo įstaigose dirbančių visuomenės sveikatos specialistų teigė, kad jų darbas jiems patiko arba labai patiko, 3,7 proc. apklaustųjų nurodė, kad darbas jiems nepatinka arba labai nepatinka. Visuomenės sveikatos specialistų, kuriems jų darbas patiko arba labai patiko, buvo statistiškai reikšmingai daugiau tarp 36 metų ir vyresnių, nei tarp jaunesnių specialistų.

2. Beveik 30 proc. bendrojo ugdymo įstaigose dirbančių visuomenės sveikatos specialistų nurodė, kad jiems dirbti sunku arba labai sunku, kas penktas teigė, kad jam dirbti visai nesunku arba nesunku. Apklaustųjų, teigusių, kad jiems dirbti sunku arba labai sunku, buvo statistiškai reikšmingai daugiau tarp santuokoje ar su partneriu gyvenančių visuomenės sveikatos specialistų, nei tarp gyvenančių atskirai, našlių ir vienišų apklaustųjų.

3. Kas trečias bendrojo ugdymo įstaigoje dirbantis visuomenės sveikatos specialistas svarstė galimybę išeiti iš darbo. Tokią galimybę

svarsčiusių apklaustųjų buvo statistiškai reikšmingai daugiau tarp jaunesnių nei 36 metų ir 10 metų ar trumpesni darbo stažą turinčių visuomenės sveikatos specialistų, palyginus su vyresniais ir ilgesni stažą turinčiais respondентаis.

4. Daugiausia bendrojo ugdymo įstaigose dirbančių visuomenės sveikatos specialistų buvo nepatenkinti arba labai nepatenkinti gaunamu atlyginimu, karjeros galimybėmis, darbo krūviu. Daugiausia specialistų buvo patenkinti arba labai patenkinti aprūpinimu darbo priemonėmis, asmens apsaugos priemonėmis, galimybėmis kelti profesinę kvalifikaciją, santykiais su ugdymo įstaigos bendruomene.

Literatūra

1. Visuomenės sveikatos priežiūros organizavimo mokykloje tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V-1035/ISAK-2680 „Dėl visuomenės sveikatos priežiūros organizavimo mokykloje tvarkos aprašo patvirtinimo“. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.268649/asr>
2. Visuomenės sveikatos specialisto, vykdančio sveikatos priežiūrą mokykloje, kvalifikacinių reikalavimų aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007 m. rugpjūčio 1 d. įsakymu Nr. V-630 „Dėl visuomenės sveikatos specialisto, vykdančio sveikatos priežiūrą mokykloje, kvalifikacinių reikalavimų aprašo patvirtinimo“. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.302713/asr>
3. World Health Organization. European framework for quality standards in school health services and competences for school health professionals. 2014. https://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0003/246981/European-framework-for-quality-standards-in-school-health-services-and-competences-for-school-health-professionals.pdf
4. Avelytė J., Jociūtė A., Astrauskienė A. Visuomenės sveikatos specialistų, vykdančių sveikatos priežiūrą mokykloje, veiklai įtaką darantys veiksniai. *Visuomenės sveikata*, 2021; 92(1): 64-70. [https://www.hi.lt/uploads/pdf/visuomenes%20sveikata/2021.1\(92\)/VS%202021%201\(92\)%20ORIG%20Sveikatos%20specialistai.pdf](https://www.hi.lt/uploads/pdf/visuomenes%20sveikata/2021.1(92)/VS%202021%201(92)%20ORIG%20Sveikatos%20specialistai.pdf)
5. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 1998 m. birželio 25 d. įsakymas Nr. V-1023 „Dėl 1997 m. gegužės 19 d. įsakymo Nr. 565 „Dėl aukštojo mokslo studijų programų įregistravimo“ dalinio pakeitimo ir papildymo“. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.39554?jfwid=--nx08oqmsx>
6. Liuima V., Kanapeckienė V., Gerasimavičienė D. Veiksniai, sąlygojantys visuomenės sveikatos priežiūros specialistų pasitraukimą iš profesijos. *Visuomenės sveikata*, 2020; 90(3): 25-31. [https://www.hi.lt/uploads/pdf/zurnalo_vs%20info/2020_3/Vs%202020%203\(90\)%20ORIG%20Specialistu%20pasitraukimas.pdf](https://www.hi.lt/uploads/pdf/zurnalo_vs%20info/2020_3/Vs%202020%203(90)%20ORIG%20Specialistu%20pasitraukimas.pdf)
7. Atvira informavimo konsultavimo orientavimo sistema. Švietimo informacinių technologijų centras. <https://www.aikos.smm.lt/Registrai/Studiju-programos/SitePages/Pagrindinis.aspx?ss=94aad1b0-0876-4d21-9ae5-5f42383e673c>
8. Gerasimavičienė D., Kanapeckienė V. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistai 2020 metais. Higienos institutas: Vilnius, 2021: 15. https://www.hi.lt/uploads/pdf/padaliniai/VSTC%20IS/VSPSR/Visuomenes_sveikatos_prieziuros_specialistai_2020_m._WEB.pdf
9. Bektaş Ç. Explanation of intrinsic and extrinsic job satisfaction via mirror model. *Business & Management Studies: An International Journal* 2017;3(5):627-639. <https://doi.org/10.15295/bmij.v5i3.118>
10. Chang E, Cohen J, Koethe B, Emith K, Bir A. Measuring job satisfaction among healthcare staff in the United States: a confirmatory factor analysis of the Satisfaction of Employees in Health Care (SEHC) survey. *International Journal for Quality in Health Care* 2017;2(29):262-268. <https://doi.org/10.1093/intqhc/mzx012>
11. Giedrikaitė R, Visalgaitė A. Visuomenės sveikatos centrų reorganizacijos įtaka darbuotojų pasitenkinimui darbu. *Visuomenės sveikata*, 2018;83(4):97-102. [https://www.hi.lt/uploads/pdf/visuomenes%20sveikata/2018.4\(83\)/VS%202018%204\(83\)%20ORIG%20Reorganizacija.pdf](https://www.hi.lt/uploads/pdf/visuomenes%20sveikata/2018.4(83)/VS%202018%204(83)%20ORIG%20Reorganizacija.pdf)
12. Mickūnaitė K. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistų, dirbančių ikimokyklinio ugdymo įstaigose, pasitenkinimas darbu. Lietuvos sveikatos mokslų universitetas: Kaunas, 2020: 1-87.
13. Jankauskienė V., Kanapeckienė V., Narkauskaitė L., Valintėlienė R. Visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas vykdančių specialistų žinios ir įgūdžiai. *Visuomenės sveikata*, 2012;57(2):45-56. [https://www.hi.lt/uploads/pdf/visuomenes%20sveikata/2012.2\(57\)/VS_2012_2\(57\)_Jankauskiene.pdf](https://www.hi.lt/uploads/pdf/visuomenes%20sveikata/2012.2(57)/VS_2012_2(57)_Jankauskiene.pdf)

JOB SATISFACTION OF PUBLIC HEALTH SPECIALISTS WORKING IN GENERAL EDUCATION INSTITUTIONS

D. Sakalienė, R. Maceinaitė-Žandarė, R. Sketerskienė

Keywords: public health, public health bureau, public health care specialist, job satisfaction, educational institution.

Summary

The goal of each organization is to motivate and encourage the employee to take the initiative, to ensure good working conditions, work equipment, a good psychological microclimate, decent pay and other factors that will make them feel safe and secure. Job satisfaction / dissatisfaction has a direct impact on employee turnover in the organization and the withdrawal of professionals from the profession. The aim of the study is to determine job satisfaction and related factors of public health care professionals working in general education institutions. A quantitative instantaneous survey was conducted, during which general education institutions public health specialists were interviewed by anonymous survey. Based on the 2022 data of the register of public health care specialists, 281 health care specialists worked in general education institutions. 214 specialists participated in the study. Response rate –

76.2 %. The results of the study revealed that 78.5 % of the health care professionals who participated in the survey really liked their job in the educational institution., 3.7 % respondents indicated that they did not like their job. Job satisfaction was significantly related to the age of the respondents. 28.5 percent of respondents indicated that it is difficult or very difficult for them to work, every fifth respondent said that it is not difficult or not difficult for them to work. 32.2 % of the respondents considered the possibility of leaving their job. There were statistically significantly more respondents who considered such a possibility among public health specialists who were younger and had a shorter working experience. The majority of public health specialists working in general

education institutions were dissatisfied or very dissatisfied with the salary they received (31.8%), career opportunities (23.3%), workload (16.4%). The majority of specialists were satisfied or very satisfied with the provision work tools, personal protection tools (80.8%), opportunities to raise professional qualifications (80.4%), relations with the community of the educational institution (79.4%).

Correspondence to: ruta.maceinaite@mf.vu.lt

Gauta 2023-02-27
